

TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKANI

SÜLEYMAN SÖNMEZ

100. YIL BULUŞMALARI – ORKASİFED

İŞ DÜNYASI İÇİN YEREL KALKINMA PROJESİ

ÇORUM KONUŞMA METNİ

14 EYLÜL 2023 PERŞEMBE

ÇORUM

Değerli Başkanlar, değerli katılımcılar ve kıymetli basın mensupları;

Şahsım ve TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Cumhuriyetimizin 100'üncü yaşı vesilesiyle Bandırma'dan başladığımız bu yolculukta İzmir, Antalya, Hakkari, Şırnak Diyarbakır ve Aydın'ın ardından sekizinci durağımız Çorum'dayız.

Hitit'in, Selçuklu'nun, Osmanlı'nın izlerini en güzel şekilde günümüze taşıyan bu güzel şehrin insanları hepimizi coşkun bir muhabbetle karşıladı. Tüm Çorumlu dostlarımıza misafirperverlikleri için teşekkür ediyorum. Üye federasyonumuz ORKASİFED ev sahipliğinde, üye derneklerimizin katkıları ile düzenlenen, İş Dünyası İçin Yerel Kalkınma Projesi Buluşması'nda birlikteyiz. Hepiniz hoş geldiniz.

Değerli dostlar;

Çok değil, yalnızca bir buçuk ay kadar sonra, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının eşsiz fedakarlıklarıyla kurulan Cumhuriyetimizin 100'üncü yaşını hep birlikte kutlayacağız. Cumhuriyetimizin ilk günkü kadar gururlu, önünde uzanan yüz yıla bakan tüm kurucu kuşaklarımız gibi heyecan doluyuz. Geçmişten aldığımız mirası ebedi refaha dönüştürme başarımız siyasetten iş dünyasına, akademiye sivil topluma adım atma cesaretimize, engellerden sakınma becerimize ve ilk günkü gibi "biz" olma irademize bağlı...

26'sı bölgesel, 4'ü sektörel olmak üzere 30 federasyon, ulusal - uluslararası 332 üye dernek ve 60 bini aşkın şirketi gönüllülük esasıyla bir araya getiren TÜRKONFED olarak bu hayali; demokratikleşme ve her alanda fırsat eşitliğini temel alan bir ülke olarak tanımlıyoruz. Yaşamda, eğitimde, kariyerde, istihdamda, ekonomide ve girişimcilikte; kadın-erkek, genç-yaşlı fark etmeksizin 81 ilimizin her birinde yaşayan tüm insanlarımızın eşit fırsatlara sahip olduğu bu hayalimizi de ülkemizin tamamında yaygınlaştırmaya çalışıyoruz.

İçinde yaşadığımız dünyada aklın ve bilimin bu hayale ulaşmamız için işaret ettiği yol, birbiri ile aynı hızda ilerleyen üç kulvardan oluşuyor. Bu üç kulvarı "Dijital Dönüşüm", "Yeşil Dönüşüm" ve "Toplumsal Dönüşüm" olarak ifade edebiliriz. Ölçeği fark etmeksizin tüm şirketlerin, dijital yetkinliklerini geliştirmiş olduğu, insan ve çevre dostu bir ekonomiye kavuştuğumuz, kadınlar ve gençlerin eşit imkânlarla sahip olduğu bir Türkiye'ye kapsayıcı ve akılcı politik adımlarla daha da hızlı ulaşacağımıza inanıyoruz.

Değerli iş insanları, değerli misafirler;

İnsan ve çevre dostu bir ekonomi hayaline giden yolumuz, kabul edelim ki pek parlak değil. Her ne kadar geride bıraktığımız seçimlerin ardından son iki yılda makul olmayan iktisat politikalarının terk edildiğini ve Ortodoks politikalara dönüşü temsil eden pek çok önemli adım attıysak da tüm bu önlemlerin palyatif bir kimlikten sıyrılıp kalıcı etki yaratması için çok daha kararlı adımlar atmamız gerekiyor.

Ekonomimizin en önemli sorununu teşkil eden “öngörülebilirlik” alanında önemli göstergelerden biri olan “risk primimiz” bu adımlar karşısında ciddi bir düşüş kaydetmiş olsa da belirsizliklerimiz azalmadı. Üretim, istihdam, ihracat ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ile yatırımcı güveninin sağlanmasında alacak daha çok mesafemiz var. Hedeflerimize ulaşacağımız yolu kısaltmak elimizde. Bunun için ülkemizde hukukun üstünlüğü ilkesi üzerinde şüphe uyandıran tüm unsur ve uygulamaları, Cumhuriyetimizin yeni yüzyılıyla birlikte geride bırakmak, ifade ve düşünce özgürlüğünün Anayasal güvence altında tutulduğu, hane halkından girişimciye kadar toplumumuzun her kesiminin yargıya ve adalete güven duyduğu, laik, sosyal hukuk devletini tesis etmektir.

Yeni yüzyıla taşıdığımız kronik sorunumuz yüksek cari açık ile kur-faiz ve enflasyon sarmalıdır. Yüksek katma değer yaratmak için üretim odaklı, sanayi odaklı destek ve teşvikler ile teknoloji odaklı ihracatımızı artırmamız gerekmektedir. Yüzde 80’e ulaşan ham madde ithalatımızı, yerli üretim desenimize dijitalleşen ve yeşillenen yeni motifleri eklememiz şart. Ekonomimizin can damarı KOBİ’lerimizin yüzde 0.7 olan yüksek teknoloji ihracatını artıracak akılcı politikalar, ülkemizin de yıllardır aşamadığı yüzde 3’lük yüksek teknoloji bariyerini ortadan kaldıracaktır.

2023’ün ilk 6 ayında ortaya çıkan 64,9 milyar dolarlık dış ticaret açığının yıl sonunda 100 milyar doların üstüne çıkacağı öngörülüyor. Bunun da büyük bir bölümünü enerji kalemi oluşturuyor. Cari açıkta da yıl sonunda 60 milyar dolarlık bir hesabın çıkacağı anlaşılıyor. Dünyada resesyon riski ile dış talepte olan daralmaya rağmen ihracatçılarımız, rekabetçiliğimizi korumak için büyük bir uğraş veriyor. Bu noktada ihracatçımızın finansmana erişimini kolaylaştıran ve KOBİ’lerimize kolaylık sağlayan döviz yükümlülüklerinden sadeleştirilmiş reeskont kredisi kararını da son derece olumlu bir adım olarak değerlendiriyoruz. Biz de iş dünyası olarak, ülkemizin yüksek teknoloji ihracatı liginde OECD ülkeleri ortalaması olan yüzde 17’ler mertebesine taşınması için üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirmekte kararlıyız.

Bu kararlılığın geçtiğimiz hafta açıklanan Orta Vadeli Program’a yansıdığını görmekten de memnuniyet duyuyoruz. TÜRKONFED dahil iş dünyası ve sivil toplumun görüş ve önerilerinin dikkate alındığı OVP’nin, zor ve çetin geçecek önümüzdeki 3 yılda da siyaseten aynı kararlılıkla devam ettirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. OVP’yi 2 temel çerçevede önemsedığımızı belirtmek isterim. İlki, geçmiş OVP’lerin aksine iş dünyası ve sivil toplumun görüşlerinin alındığı, ortak akıl oluşturulmaya çalışılan, istişareye önem verilen bir süreç oldu. İkincisi ise geçmiş OVP’lere kıyasla daha gerçekçi hedeflerin ortaya konulduğunu, enflasyonu tek haneye indirme hedefinin önceliklendirildiğini gördük.

Ancak diğer taraftan enflasyon ve döviz kuru arasında kurulan denge, fazlasıyla iyimser bir bakış açısı taşıyor. Bu yıl enflasyonun OVP’de açıklanan yüzde 65 bandının üstüne hatta yüzde 70’ler seviyesine çıkacağı, hemen hemen tüm ekonomistler tarafından satın alınan bir görüş. Gelecek yıl hedefi olan yüzde

33'ün de özellikle kur ve faiz politikasında nasıl bir aksiyon alınacağı belirsizliği içinde iddialı olduğunu söyleyebilirim.

Cari açık ve dış ticaret açığı ile ilgili gelecek yıllara dair öngörülerde de enerji ve ham madde ithalatı kalemlerindeki artışlar düşünüldüğünde, OVP yine fazlasıyla iyimser hedeflere sahip. 2024'te enflasyon düşerken cari açığın düşmesi ve büyümenin korunması 3 bilinmeyenli bir denklem gibi duruyor. Öte yandan gelecek yıl bütçe gelirlerinin oldukça yüksek bir artışa sahne olacağı görülüyor. Bu süreçte de vergi adaletinin nasıl sağlanacağı çok büyük bir önem kazanıyor. Verginin tabana ve tavana adil ve eşit bir şekilde yansması gerekiyor. "Yoksullaştıran bir büyüme mi, yoksa ekonomik ve sosyal politikalar ile sürdürülebilir bir kalkınma mı?" sorusunun cevabı, "yine yaşayarak göreceğiz."

Özellikle dijital ve yeşil dönüşüm odağında OVP'nin yapısal bir dönüşüm hedefi ortaya koyması, bunun için gerekli yasal, teknik, destek ve finansman dahil teşvik sisteminin gerekliliği vurgusunu değerli buluyoruz. İş gücü piyasasına yönelik ortaya konan bakış açısının da verimlilik temelli ve katma değeri yüksek emek çerçevesinde ele alınması gerektiğini geçmişten bugüne söylüyoruz.

Her ne kadar iyimser bir bakış açısı egemen olsa da OVP'de istenen hedeflere ulaşmak sanıldığı kadar zor değil. TL tasarruflara yönelik cazibenin artırılması ile güven veren bir para politikası dahilinde enflasyon-kur beklentilerinin normalleşmesini sağlamak ortak irade olmalı. İhtiyacımız olan esas yapısal reformların temelini hukukun üstünlüğünün olması ve yargı bağımsızlığı çerçevesinde kurumlarımızın bağımsızlığı, şeffaflığı ve hesapverir bir yönetim anlayışının hakim kılınmasıyla hedeflerimize daha kısa vadede ulaşacağımıza yürekten inanıyorum.

Değerli Dostlar, Değerli Katılımcılar;

Krizlere, afetlere, sosyo-ekonomik eşitsizlik yaratan, tüm koşullara karşı, ülkemizi dayanıklı hale getirmek, ve dünyanın dönüşüm hızını yakalamak, önceliğimiz olmalı. Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri de, ekonomik faaliyetin ve refahın, bölgelerimiz ve kentlerimiz arasında, adaletsiz dağılımıdır. Bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilmesinde, en kritik unsurlardan biri yerel kalkınmadır. Yerel kalkınma, tüm paydaşlarının, ortak iş birliğine dayanır. Bölgesel kalkınma farklarını, geleneksel endüstriyel üretimle kapatmanın zamanı, artık geride kaldı. Dijital ve yeşil dönüşüm kaldıracı sayesinde, akıllı şehirlere geçişin önünü açacak, yeni bir ekonomik model arayışının da içindeyiz. 21. yüzyıl dünyası pek çok açıdan, "kentlerin dünyası" olacaktır. Ve kentlerimiz kalkınırsa, ülkemiz kalkınacaktır.

Ülkemizin verimlilik, katma değer ve yüksek teknoloji sıçraması, Çorum dahil Orta Karadeniz Bölgesi'ndeki kentlerimizin, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişmesi ile mümkündür. Ülkemiz ekonomisinin de üstünde bir büyüme performansı başarısına sahip olan Çorumumuz, 2022 yılını 1.89 milyar dolarlık bir ihracat ile 17. sırada kapattı. GSYH'da da 13 bin doları aşan ülke ortalamamızın üstünde bir gelir düzeyine rağmen, 81 il arasında rekabetçilik endeksinde 58'inci sırada yer aldı.

Çorum'un eğitimden sosyal yaşama, ulaşımdan beşeri sermayeye gelişim alanlarını ve gelecek vizyonunu kamu-yerel-sivil toplum-iş dünyası ve akademi dünyası dahil kent aktörleri ile ortak bir akıl etrafında çözecek potansiyelini dün gün boyu gerçekleştirdiğim temaslarda fazlasıyla gördüm. Ülkemizin sürdürülebilir kalkınmasının yolu, her zaman söylediğimiz gibi "Anadolu'dan, kentlerimizden ve KOBİ'lerimizden" geçmektedir.

Bu amaçla yerel kalkınma dinamiklerini afet başta olmak üzere ülkemizin her alanda dayanıklılığını artırmak için ABD merkezli CIPE (Sayp) ile hayata geçirdiğimiz, "İş Dünyası için Yerel Kalkınma" projesini başlatmıştık. Bugün burada bulunan değerli uzmanlarımız ve konuşmacılarımız ülkemizi, ekonomimizi, kentlerimizi ve toplumu dayanıklı kılmanın yollarını ve yöntemlerini detayları ile anlatırken, yerel kalkınma ile olan bağlantısına da değinecekler.

Değerli konuklar,

Ortak hayalimizdeki "eşitlik" vurgusu genel geçer bir temenniye değil, ülkemizin en önemli sorunlarından birini geride bırakmamız için gereken iradeyi temsil etmektedir. Cumhuriyetimizin kuruluş ilkeleri ve muasır medeniyetlerin üzerine çıkma ülküsünü, esasında bu sorunun temelden çözümü için iki önemli adımı ilk yüzyılımızdan miras aldık. Cumhuriyet kadındır, Cumhuriyet gençliktir. Kadınlar ve gençlerin toplumsal refaktan eşit derecede pay almadığı ve eşit fırsatlara erişemediği bir ülkenin sürdürülebilir kalkınması da mümkün değildir. Kadınlar ve gençler, Hayalimizdeki Türkiye'nin de ana teminatıdır.

Yüzde 29 olan kadınlarda işgücüne katılım oranını yüzde 50'nin üstünde olan OECD ülkelerinin ortalamasına taşımak zorundayız. Kadınların işte, yaşamda ve girişimcilikte güçlenmesi sadece ekonomik büyümeyi teşvik etmekle kalmayıp aynı zamanda toplumsal kalkınmanın da önemli bir itici gücüdür. Karbon ayak izimizi azaltırken, kadın ayak izimizi de artırmamız gerekiyor. Kadınların hayatın her alanına aktif katılımını bir kalkınma meselesi olarak görüyoruz.

Cumhuriyet gençliktir, gençliktedir değerli dostlar; Gençler sadece bir ulusun geleceği değil, aynı zamanda ilerleme ve yenilik rotasının mevcut itici gücüdür. Gençlerin eğitimlerine yatırım yapmak ve yeteneklerini beslemek sadece bir tercih değil bir zorunluluktur. Hem istihdamda hem de eğitimde olmayan gençlerin oranında, demografik ve sosyo-ekonomik tehlike çanları uzun süredir çalıyor. OECD ve AB ülkeleri ile kıyaslandığında en yüksek orana sahibiz. Gençlerin iş gücüne ve eğitime katılması, eğitimden işe geçişin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi gerekiyor.

Analitik düşünebilen, dünyaya-bilime ve bilgiye açık nesiller yetiştirmek; çocuklar ve gençlerin önüne yeni hedefler, yeni fırsatlar, yeni ufuklar ve yeni umutlar inşa etmeliyiz. Yaratıcı fikirlerin, girişimci ruh ve yenilikçiliğin ancak eleştirel düşüncenin hayata geçtiği toplumlarda ortaya çıkacağına inanıyoruz. Ve bunun için de ezberci değil, özgürlükçü ve yenilikçi bir eğitim sistemi reformuna ihtiyacımız var. "Gençlik yoksa gelecek yok; eğitim yoksa refah ve kalkınma yok."

Zaman kaybettiren tartışmalardan uzaklaşarak enerjimizi Cumhuriyetimizin kazanımları ile birleştirdiğimiz ortak hayaller, ortak umutlar ve ortak bir gelecek için kullanmalıyız. Bu noktada da Cumhuriyetimizin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi Hayalimizdeki Türkiye için bizim de “Bütün ümidimiz gençliktedir.”

Değerli Başkanlar;

Her alanda kalıcı bir başarı için olmazsa olmaz şartın demokrasiden, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığından, kurumlarımızın bağımsızlığı ile fikir ve ifade hürriyetinden geçtiğini unutmamak gerekiyor. TÜRKONFED olarak Cumhuriyet değerlerini ve evrensel demokratik ilkeleri savunuyoruz. Orta demokrasi ülkesi değil, hukukun üstünlüğü ile yüksek demokrasi standartlarını benimseyen Hayalimizdeki Türkiye için çalışmaya ve üretmeye devam ediyoruz.

Sözlerimin sonuna gelirken 100. Yıl Buluşmaları'nın sekizinci durağı Çorum'da, istişare kültürünü geliştirmemize katkı koyan kent aktörlerimize ve TÜRKONFED Yönetim Kurulu Üyemiz - ORKASİFED'in Değerli Başkanı Münevver Uğurlu ile muhteşem ev sahipliği ile bizleri ağırlayan Çorum İş Kadınları Derneği Başkanı Sermin Kaleli ve yönetim kurullarına, derneklerimize, siz değerli sivil toplum sevdalılarına teşekkür ediyorum.

100. Yıl Buluşmalarının Çorum durağında heyetimizde yer alan, yarın da Amasya'daki Girişimde Kadın Gücü etkinliğimizde TÜRKONFED'i temsil edecek Başkan Yardımcımız ve İş Dünyasında Kadın Komisyonu Başkanımız Reyhan Aktar'a, Yönetim Kurulu Üyemiz ve Finansmana Erşim Komisyonu Başkanımız Kaan Kızıroğlu'na, Kocaeli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şerif Barış'a, Ekonomist-Araştırmacı ve TÜRKONFED'in de değerli dostu Can Selçuki'ye ve EYODER Yönetim Kurulu Üyesi Yasemin Somucuoğlu'na bu yolculukta değerli katkıları için şükranlarımı sunuyorum.

Hayalimizdeki Türkiye için çalışmaya, yeni sözler söylemeye, yeni fikirler üretmeye kararlılıkla devam edeceğiz.

Sağlık ve sevgiyle kalın